

Sandra Brikmane – darbs, draudzība un pienākuma apziņa

1. oktobris – Starptautiskā senioru diena – ir labs atgādinājums tam, cik daudz mums dod ļaudis, kuru dzīvesgudrība un pieredze palīdz jaunākām paaudzēm. Sagaidot šo dienu, uz sarunu aicinājām Limbažu pensionāru biedrības vadītāju **Sandru BRIKMANI** – dzīvespriecīgu un spēcīgu sievieti, kuras ikdiena ir veltīta līdzcilvēkiem. Viņas dzīves kredo ir mācīties un būt zinātkārai, un tieši šī neizsīkstošā enerģija palīdz vadīt biedrību, rūpēties par kopienu un iedvesmot citus.

Mežziņu dinastija gadsimtu gaitās

Sarunbiedre nākusi pasaulē Limbažos un visu savu dzīvi palikusi vienota ar pilsetu un tās apkārtni. Viņas ģimene vairākās paaudzēs īpaši saistīta ar mežsaimniecību – vecvectēvs bijis barona mežsargs, vectēvs – mežsargs, tēvs – mežzinis. Sandra ir ceturtās paaudzes pārstāve šajā meža darbinieku dinastijā, kas, kā pati atzīst, ar viņu arī noslēgsies.

Sandras tēvs Modris Kanasts nācis no Gaujienas puses, absolvējis Aizupes meža tehnikumu un sadales kārtībā nonācis Limbažos, kur uzcēla ģimenes māju. 1961. gadā ģimene tajā ievācās, un šī ēka ar piemājas teritoriju joprojām ir Sandras dzīves bāze. Vecmāmiņa un vectēvs, pie kuriem mazā meitene daudz laika pavadīja, kamēr tapa savs mājoklis, iemācīja dzīves gudrību, darba tikumu un arī deva pirmo saskaršmi ar mūziku. Vectēvs bija liels dziedātājs, mājās bija lielisks patafons ar platēm, un Sandra jau bērnībā apguva daudzas latviešu dziesmas.

Viņas spilgtākās bērnības atmiņas saistās ar rotaļām Limbažu dzelzceļnieku mikrorajonā, kur dzīvoja daudz krievu tautības bērnu. Sandra krievu valodu apguva jau pirms skolas, savukārt mamma Velta, farmaceite, tā arī to nekad neiemācījās, jo nespēja aizmirst sarkano jūrnieku asinskāro ienākšanu Limbažos, linča tiesas un vietējiem iedzīvotājiem nodarītās pārestības.

Viena no palaidnībām, kas īpaši palikusi atmiņā, – bērni uz slīdēm uzlikuši pamestu drezīnu, tad apjautuši, ka darbiņš nav visai labs, un ar lielu spēku to spējuši nostumt. Bērnība bija laimīga, lai arī ģimene nedzīvoja pārticībā – televizors mājās parādījās tikai pēc vidusskolas absolvēšanas. Galvenais izklaidis un zināšanu avots Sandrai bija grāmatas.

Skolas gadi, sports un rekordu labošana

Limbažu 1. vidusskolā mācīšanās īsti nebija svarīgākā Sandras prioritāte. Galvenā aizraušanās bija sports, īpaši vieglatlētika. Jau no 4. klases viņa trenējās un 7. klasē pat laboja rajona rekordu augstlēkšanā pieaugušajiem. Ar siltām atmiņām viņa runā par treneri Jāzepu Višķeru, kurš bija nozīmīga personība, jo iemācīja disciplīnu, pacietību un devīzi *Pret dzelzi ar mīlestību!*. Sportā pavadītie gadi norūdīja un deva mērķtiecību, drosmi un uzdrīkstēšanos. Šī pieredze un gribas treniņš vēlāk krietni palīdzēja darba un sabiedriskajā dzīvē. Pati atzīst, ka sportošana mainīja viņas raksturu – no kautrīgas meitenes, kura kādreiz pat nespēja piekļauvēt pie vajadzīgajām durvīm, viņa kļuva droša un atbildīga.

Jaunība un pirmie darbi

Pēc vidusskolas Sandra vēlējās studēt, taču tēvs mudināja pelnīt pašai – ģimenei bija jāuztur arī jaunākā meita. Tāpēc vispirms nācās strādāt. Viņas pirmais darbs bija Limbažu skaitļošanas stacijā, taču vienubrīd sapratusi, ka, tur strādājot, nav iespējams aizbraukt divu nedēļu ekskursijā uz Maskavu. Toreiz izvēlējās radikālu metodi un darbu atstāja. Sarunā ar mammu minētais joks – *Kļūsu par konduktori!* – izvērtās par nopietnību, un Sandra uz pusgadu patiešām kļuva par biļešu pārdevēju autobūsā. Bet tas vēl nav viss stāsts. Iespējams, mūsdienās to varētu dēvēt par galvu reibinošu karjeru, bet Sandra jau 19 gadu vecumā tika

iecelta par Limbažu autoostas priekšnieci un astoņus gadus vadīja šo iestādi. Tas bija grūts laiks – kontingents sarežģīts, disciplīna trinkšķēja visās šuvēs, šoferi un konduktori cīnījās ar *zaļo pūķi*, ne vienmēr jaudādami uzvarēt. Jaunajai vadītājai nācās demonstrēt rakstura stingrību un spēju organizēt kolektīvu.

Vēlāk sekoja darbs rajona izpildkomitejā, pēc tam viņa Limbažu rajona komjaunatnes komitejā strādāja par organizatoriskās daļas vadītāju. Par pienākumu godprātīgu pildīšanu saņemt augstākie komjaunatnes apbalvojumi, tomēr šis birokrātiskais process īsti nepatika – *papīru mālēšana* nebija viņas sirdslieta. Tāpēc drīz vien Sandra pieņēma darba piedāvājumu kolhozā *Lādezers*. Tur viņa sākotnēji aprēķināja algas, vēlāk bija galvenā ekonomiste. Pārmaiņu gados piedalījās arī privatizācijas procesā – vadīja privatizācijas komisiju un kolhoznieku sapulces, kas lēma par objektu denacionalizāciju. Viens no spilgtākajiem notikumiem bija maizes ceptuves privatizācija, kur viņas pārliecība un organizatora spējas paju īpašnieku saietā

Limbaži Sandrai ir labākā vieta, kur dzīvot, – miers, klusums un pazīstama vide.

izšķīra uzņēmuma turpmāko attīstību. Kādā brīdī visi sapratuši: Romana Andrejeva vadītā maizes ceptuve strādā ar lieliem zaudējumiem, produkcija tiek izbarota cūkām, un tās ekonomiskā lietderība ir minimāla. Privatizācijai pieteicās kāds enerģisks puisis no Kurzemes – Normunds Bomis. Viņš pēc Sandras ieteikuma pacienāja paju īpašniekus ar pieredzējušā pirmās brīvvalsts meistara Alberta Blumberga izloloto rupjmaizi, solot, ka tāda tiks cepta šajā ceptuvē, un paju īpašnieki gandrīz vienbalsīgi nobalsoja par ceptuves pārdošanu. Rezultātā N. Bomis ieguva ceptuvi par vienu miljonu rubļu. Tādu cenu bija noteicis agrokombināta toreizējais vadītājs, cerot, ka šo milzu naudu neviens nespēs samaksāt. Taču sekoja finanšu sistēmas reforma, miljons ātri vien pārvērtās par dažiem tūkstošiem, un drīz vien izpirkuma summa tika samaksāta.

Studijas un zināšanu ceļš

Paralēli darbam Sandra vienmēr izglītojās un papildināja zināšanas. 1984. gadā viņa pabeidza Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Ekonomikas fakultāti. Lai arī profesionālais ceļš vairāk saistījās ar mežsaimniecību, iegūtā izglītība palīdzēja vēlākajās darbavietās. Mācīšanās kļuva par neatņemamu dzīves sastāvdaļu, 2009. gadā viņa pabeidza studijas Daugavpils Universitātē, kas rīkoja filiāles veida mācības Limbažos, un ieguva profesionālo maģistra grādu sabiedrības un iestāžu vadībā. Sarunbiedre uzsver, ka patstāvīgi apguvusi divas maģistra programmas – bez vecāku vai citu palīdzības. Izglītību un zināšanas viņa

Sadziedāšanās svētkos Ozolmuižā 26. jūlijā

sauc par mūža bagātību, ko neviens nevar atņemt.

Gaišs mazdēls un ģimenes saites

Sandras ģimenes dzīves centrā ir dēls Mārtiņš, kurš Latvijas Universitātē ieguvis finansista izglītību, vairāk nekā 20 gadus strādājis zviedru bankā, bet tagad darbojas kreditēšanas jomā. Viņš dzīvo Saldū kopā ar ģimeni, un Sandra par spīti 200 kilometru attālumam brauc ciemos pie mazdēla Gustava, kurš mācās ar izcilām sekmēm un piedalās zināšanu konkursos, iegūstot pirmās vietas. Lai arī ģimene dzīvo tālu, saites ir ciešas.

Kad vecāki aizgāja mūžībā, Sandra pārdeva savu dzīvokli Lādezerā un kopā ar dēlu (viņš ņēmis kredītu) ieguldīja līdzekļus vecāku mājas remontā Limbažos. Šī māja nu kļuvusi ne tikai par viņas dzīvesvietu, bet arī neatlaidīga darba simbolu, jo daudzos piemājas darbus raiti apdara pati. Tā ir ne tikai uzkopšana un tīrība, bet arī malķas un briķešu tonnu nogāde zem pajumtes, ravēšana un ziedu kopšana, dārzu dobes, siltumnīca un ābeles, zāles pļaušana un pārējie teritorijas uzturēšanas pienākumi.

Jaunie laiki un darba dzīve mežsaimniecībā

1992. gadā, kad sākās privatizācija un Latvijā pēc sociālisma fiasko lieliem soļiem ienāca cita ekonomiskā iekārta, mainījās arī Sandras dzīve. Uz jautājumu, kāpēc sabruka iepriekšējā sistēma, viņa atceic: – *Tāpēc, ka bija cilvēki, kuri atcerējās pirmās brīvvalsts laikus, un viņi to turēja sirdī. Mans vecaistēvs, kurš devās mūžībā 1981. gadā, līdz pēdējai dienai ticēja, ka Latvija būs brīva.*

Pārmaiņu laikos Sandra atsaucās tēva kādreizējam ieteikumam un sāka strādāt Limbažu mežniecībā – sākumā par mežsargu, vēlāk par mežzinu. Šajā jomā aizvadīti 25 gadi. Tas bija fiziski smagi – dienā nācās nostaigāt pa mežu un briķšņiem pat 20 kilometru, vajadzēja sargāt mežu, stīgot, dastot, zīmogat robežstīgas un cirsmas privātajos un valsts mežos. Sākumā darbs saistījās ar svaigu gaisu, tradīcijām un kolektīva draudzību. Tomēr vēlāk ikdienā arvien vairāk ienāca tehnoloģijas, birokrātija un cīņa par amatiem. Darbs, lai arī dabas tuvumā, atstāja iespaidu uz veselību – smagā slodze un Laimas slimība ietekmēja locītavas un muguru. Taču Sandra lepojas, ka vienmēr pienākumus veikusi līdz galam un nekad nav pametusi iesākto.

Ilgākais dzīves atvaļinājums un jaunas gaitas

Kad Valsts meža dienestā notika kārtējā darbinieku skaita samazināšana, Sandra devās pensijā, lai jaunajiem mežziņiem nebūtu jāpaliek bez darba. Pārejas posms nebija grūts – atklājās iespēja veltīt laiku mājai, dārzam, puķēm, ceļojumiem un arī sabiedriskajiem pienākumiem. Atšķirībā no tēva, kurš, aizgājis atpūtā, izjuta smagu krīzi un burtiski sabruka dažu gadu laikā, viņa saņem spēkiem atrada jaunus ceļus.

Šobrīd Sandra ir Limbažu pensionāru biedrības vadītāja. Viņa rīko sapulces, organizē mācības un ekskursijas, lekcijas un rūpējas, lai seniori justos vajadzīgi un piederīgi sabiedrībai. Viņas vadībā sapulcēs regulāri piedalās līdz pat simts interesentu. Sandra uzskata, ka cilvēkiem ir svarīgi izrauties no mājām un būt kopā. Par darbošanos biedrībā viņa nesāņem atalgojumu – gluži pretēji, pati izmanto savu telefonu, datoru, automašīnu un laiku, kas katram dots vienādos apmēros. To viņa sauc par sabiedrisku pienākumu, kas dod vairāk nekā nauda – sajūtu, ka vari būt noderīgs, palīdzēt citiem un veidot kopības sajūtu.

Hobiji un aizraušanās

Limbažnieces dzīve ir pārpilna ar darbiem un vaļaspriekiem. Viņa ir aizrautīga puķkope – īpaši mīl kallas un zantedešijas. Mājā palodzes vienmēr ir pilnas ar ziediem. No mammas mantojusi dārzkopības prasmes, no tēva – pienākuma apziņu. Viņa turpina audzēt dārzeņus, arī kartupeļus, gatavo ievārījumus, sulas, dalās ar draudzenēm pašas izaudzētajā un saražotā – tā aprītē nonāk piens, bieziens, olas, dārzeņi. Šāda savstarpējā kooperēšanās stiprina draudzību.

Sandrai patīk lasīt. Jaunībā aizrāvusies ar Sigrīdas Unsetes, Žoržas Sandas, Margaretas Mičelas un Džona Golsvertija darbiem. Šobrīd viņa lasa latviešu autorus, arī kādreizējā klasesbiedra Jāņa Lejiņa romānus.

Svarīga dzīves daļa allaž bijusi ceļošana – izbraukta gandrīz visa Eiropa, būts Amerikā, Vidusāzijā, Gruzijā un Norvēģijā. Viņa atzīst, ka aiz okeāna pietrūka rupjmaizes un speķa, tāpēc atgriezies mājās. – *Esmu latviete un dzīvošu Latvijā!* Pēc ļoti ilga pārtraukuma pērn atsākusi dziedāt – šoreiz jau senioru korī *Atvasara*.

Draudzība un vērtības

Draugi – gan bērnības, gan darba gados iegūtie – viņas dzīvē ir lielākā bagātība. Dažus viņa jau zaudējusi, bet saglabājusi ciešas saites ar Gaidlazu ģimeni, jaunības draudzenes Vēsmas ģimeni Valmierā, draudzenēm Mārti, Viju un Olitu. Tās ir siltas un izpalīdzīgas jūtas, rūdītas gadu desmitos un izturējušas visas krīzes. Viņa likumsakarīgi uzskata, ka nauda nav svarīgākais vērtību mērs. – *Bagāts ir tas, kam ir jumts virs galvas, draugi blakus, un kam pietiek.*

Sandra joprojām ir enerģiska, darbīga un vienmēr gatava palīdzēt citiem. Lai arī veselība prasa uzmanību, viņa turpina uzturēt māju, dārzu, apkopj viņas pārzinā esošās septiņas kapu vietas un nenogurstoši organizē biedrības dzīvi. Limbaži viņai ir labākā vieta, kur dzīvot, – miers, klusums un pazīstama vide. Viņa redz, kā pilsēta mainās, un tic, ka kopiena, lai arī mazliet citāda nekā agrāk, joprojām spēj būt vienota.

Edmunds IMŠA

Sandras BRIKMANES albuma foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Personības spēks» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis». Projekta Nr. 2025.LV/RMA/1.6.1/018